

7/6212

T.C
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Sayı : B 14.0.BHİ 01-12 5
Konu : Yazılı Soru Önergesi

28 MART 2002

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İlgi: 14.03.2002 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/6212-13807/32879 sayılı yazınız.

Konya Milletvekili Remzi ÇETİN'in "Şeker pancarı üreticilerinin prim ve kota uygulamalarıyla ilgili sorunlara" ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği (7/6212) esas nolu yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

A.KENAN TANRIKULU
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Ek: 3 sayfa önerge cevabı

DAĞITIM :

Gereği :

T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi :

Başbakanlığa

KONYA MİLLETVEKİLİ SAYIN REMZİ ÇETİN'İN YAZILI SORULARINA İLİŞKİN CEVAPLARIMIZ

SORU 1: Pancar ekiminde kota uygulamaları (+-) % 50 iken % 25, daha sonra % 15'e kadar düştü. Önümüzdeki pancar sezonunda kota (+-) % kaç olacaktır.

CEVAP 1 : Ülkemizin şeker üretiminde ana politikası, ithalat ve ihracata meydan vermeyecek şekilde iç talebin yerli üretimle karşılanmasıdır. Ülkemizde pancar üretimi, uzun yıllardan beri fiyat ve destek mekanizmaları ile dengelenmeye çalışılmış, ancak istenilen sonuca ulaşamamıştır. Bu sistemde ülkemiz dönemsel olarak şeker ithalatçısı ya da ihracatçısı olma konumundan kurtulamamıştır. Üretimin aşırı olduğu yıllarda oluşan yüksek stoklar mali yapıyı olumsuz etkilemiş, üretici ve tüketici aleyhine önemli sonuçlar doğurmuştur. Ayrıca ihracatın hazine desteğini (Görev Zararı) gerektirmesi, ülke ekonomisi ve Teşekkülümüzün finansman durumunu olumsuz etkilemiş, ithalatı ise kalite ve miktar kontrol edilememiş piyasada ikili fiyat, haksız rekabet ve haksız kazançlar oluşmuştur.

Bu nedenlerle; şeker üretiminde istikrarı ve kendi kendine yeterliliği sağlamak, stoklardan gelen kamu finansman yükünü azaltmak, üreticilere düzenli bir gelir temin etmek, uluslararası yükümlülüklerimiz çerçevesinde öngörülen tarım politikalarına uyumu kolaylaştırmak amacıyla Teşekkülümüzce 1998 yılından itibaren "kotalı üretim ve kademeli fiyatlandırma" uygulaması başlatılmıştır.

Yıllık pancar üretim kotalarının tespitinde ise, ülke şeker ihtiyacı, şeker stokları, üretici talepleri, fabrikaların işleme kapasiteleri, nominal kampanya süreleri ve pancar üretim potansiyelleri dikkate alınmaktadır.

Şeker pancarı üretimi, Şirketimiz ve üreticiler arasında akdedilen "Şeker Pancarı Üretim Sözleşmesi"ne göre yapılmaktadır. Üreticilerle yapılan Sözleşme'de, üreticinin üretmeyi taahhüt ettiği pancarın tolerans sınırları, kotalı üretim uygulamasının ilk yılları olması nedeniyle meydana gelebilecek tereddüt ve yanılgıların giderilmesi amacıyla 1998 yılında $\pm$ % 50, 1999 yılında ise $\pm$ % 25 olarak uygulanmıştır. Sistemin oturması neticesi, 2000 ve 2001 yıllarında tolerans sınırları normal düzeyine çekilerek $\pm$ % 15 olarak uygulanmıştır.

19 Nisan 2001 tarihinde yürürlüğe giren 4634 sayılı Şeker Kanunu gereğince 2002 yılından itibaren pancar fiyatı, üreticiler ile Şeker Şirketleri arasındaki mutabakat ile belirlenecektir. 2002 yılı pancar fiyatları henüz belirlenmemiştir.

2002 yılı üretimi için Teşekkülümüz ile üreticiler arasında akdedilen ve 4634 sayılı Şeker Kanunu'na uygun olarak hazırlanan "Şeker Pancarı Üretim Sözleşmesi"nde;

- Üreticilerin üretmeyi taahhüt ettikleri pancar miktarının, A kotası ile A kotasının % 2 fazlası olan B kotası şeklinde olacağı,
- A ve B kotaları toplamının üzerindeki pancar ise C pancarı olarak tanımlanmış, C pancarının alımına karar verilmesi halinde ise, alınacak pancarın miktarı A ve B kotası toplamının % 25'i geçemeyeceği,
- Mücbir sebepler dışında üreticinin taahhüt ettiği pancar miktarının (A ve B kotası toplamı) % 90'ının altında pancar teslim edilmesi halinde ise parasal herhangi bir cezai müeyyide uygulanmayacağı ancak, bu sınır ile teslim edilen pancar miktarı arasındaki fark kadar üreticinin bir sonraki ekim yılı kotasından düşüleceği hükme bağlanmıştır.

SORU 2: 2001 yılı hasat sezonunda bilindiği gibi bütün Türkiye’de büyük kuraklık yaşanmıştır. Pancar sulama ile elde edilen bir üründür. Ancak kuraklık nedeniyle dereler kurudu, yer altı suları çekildi, barajların su seviyesi düştü. Bu nedenle aşırı kuraklıktan dolayı verim düşüklüğü yaşandı. Pancar üreticilerinin kotalarından (-) % 15’in altında verim düşüklüğü oldu. Pancar üreticileri hasat sezonunda kuraklığın dikkate alınmasını isteyerek dilekçe ile müracaat ettiler.

Dilekçe ile müracaat ettikleri halde, üreticilerin dilekçeleri dikkate alınmayarak pancar üreticisine kota cezası niçin uygulandı?

CEVAP 2: 2001 yılında yaşanan aşırı kuraklık, Teşekkülümüzce mücbir sebep sayılmıştır. 2001 yılı “Şeker Pancarı Üretim Sözleşmesi”nin “Noksan Pancar Teslim Edilmesi” başlıklı 14/b maddesi gereğince, pancarında hasar olup Teşekkülümüze yazılı ihbarda bulunan bütün üreticilerin pancarları, teşkil edilen 3 kişilik komisyonca yerinde değerlendirilmiş ve hasar tespiti bir raporla belgelendirilen üreticilerin tamamına, noksan pancar teslimi ile ilgili herhangi bir cezai müeyyide uygulanmamıştır.

SORU 3: Kota cezasının tüm şeker pancarı üreticilerine getirdiği mali yükün miktarı ne kadardır?

CEVAP 3: 2001 yılında bedeli ödenen olarak üreticilerden 9 milyon 753 bin 760 ton pancar satın alınmıştır. % 15 tolerans sınırının altında teslim edilen 29 bin 907 ton pancar, toplam satın alınan pancarın sadece % 0,3’ü nispetindedir ve parasal değeri 699 milyar TL’dir. Sistemin amacı üreticiyi cezalandırmak olmayıp, kota uygulamasının hedef ve amaçlarına ulaşmasını sağlamak ve üreticide sorumluluk duygusu yaratmaktır.

SORU 4: Kaliteli ve teknolojik değeri yüksek pancar üretimi yönünden verilen % 16 Polar üzerinden prim sistemi bu yıl niçin kaldırıldı?

CEVAP 4: Pancardaki şeker varlığı, iklim ve toprak koşullarına bağlı olarak yurdumuzda büyük değişkenlikler göstermektedir. Bu nedenle, bedel ödemelerinde belli bir polar şeker oranının üzerinde fazla ödeme yapmak, bölgeler arasında dengesiz gelir dağılımına yol açmaktadır. Geçen yıl yaşanan kuraklık nedeniyle olumsuz yönde etkilenen üretici gelirlerinin, polar şeker farkından dolayı ikinci bir olumsuzluk ve eşitsizliğe uğramaması amaçlanarak % 16 polar şekerin üzerinde üretim yapan tüm bölgelerde tek fiyat ödemesi benimsenmiştir. Bu nedenle 2001 yılı pancar fiyatı belirlenirken, başta kuraklıktan ve ekonomik durgunluktan etkilenen pancar üreticisinin ve şeker tüketicisinin çıkarları gözetilmiştir.

SORU 5: % 16 polar üzerinden (yüksek şeker oranı) prim verilmesi gerekirken aksine düşük şeker oranına prim verilmiş midir?

CEVAP 5: % 16’nın altında polar şeker içeren pancarlara 2001 yılı da dahil hiçbir yıl prim uygulamasında bulunulmamıştır. Önceki yıllarda olduğu gibi 2001 yılı pancarı için de % 16 polar şeker varlığının altında oluşan her bir polarizasyon derecesi noksanlığına (2001 yılı için 3 125 TL/Kg) eksik ödemede bulunulacaktır. Eksik ödemenin son bulduğu polar şeker varlığının alt sınırı bu yıl da % 14 olarak belirlenmiştir.

SORU 6: Prim sistemindeki bu uygulama ile pancar taban fiyatı % kaç düşmüştür?

CEVAP 6: 2001 yılında açıklanan 50 000 TL/Kg’lık fiyatın alternatif ürünlere göre parite oranları, genel kabul görmüş değerleri sağlamaktadır ve geçtiğimiz yılların değerlerinden

daha düşük değildir. Ayrıca 1998, 1999 ve 2000 yıllarında üreticilere ödenen aynı ve nakdi avans toplamı sırasıyla toplam pancar bedelinin % 28'i, % 36'sı ve % 31'i oranında iken 2001 yılında % 50 seviyesine yükselmiştir ve bu oran Teşekkülümüzün kuruluşundan beri en yüksek değerdir. 2001 yılı ortalama pancar fiyatı % 1,3'lük düşüşle 49 347,54 TL/Kg olmuştur. Ancak fiyattaki bu düşüş sadece polarizasyon düşüklüğünden dolayı olmayıp kota toleransı altında teslim edilen pancara uygulanan fiyat indirimini de kapsamaktadır.

SORU 7: Düşük şeker oranlı pancara prim verilmek suretiyle düşük ve kalitesiz üretim yapılacağı malumdur. Bu yolla pancar çiftçisini üretimden soğutma amacı güdüldüğü görülmektedir.

Bu uygulama neticesinde amaç; kendi çiftçimizin ürettiği pancar şekeri yerine yurt dışından ithal edilen mısırdan üretilen glikoza alan açmak mı planlanmaktadır?

CEVAP 7: Düşük şeker oranlı pancara prim uygulaması söz konusu değildir.

Ülkemizde son yıllarda, hammaddesi ithal mısıra dayalı glikoz, izoglikoz gibi tatlandırıcıların üretiminde bir patlama yaşanmaktadır. Bu tatlandırıcıların üretimine kota getirilmediği takdirde şeker için tehdit oluşturmaları kaçınılmaz olacaktı. 4634 sayılı Şeker Kanunu ile nişasta bazlı tatlandırıcıların üretimine, şeker üretiminin % 10'unu aşmayacak şekilde kota getirilerek, pancar üreticisinin hakları ve pancar üretiminin devamlılığı yasa ile koruma altına alınmıştır.

SORU 8: Pancardan yüksek şeker oranı prim sistemi kaldırmakla kalitesiz ve teknolojik değeri düşük üretim teşvik mi edilmek istenmektedir?

CEVAP 8: 2001 yılında yaşanan kuraklıktan olumsuz yönde etkilenen üretici gelirlerini dengelemek amacıyla tüm bölgelerde % 16 polar şekerin üzerine tek fiyat ödemesi uygulamasına, 2002 yılında son verilerek yeniden % 16 polar şekerin üzerine prim verilmeye başlanacaktır.

SORU 9: Yüksek şeker oranında kaldırılan prim sisteminin uygulamasının üreticiye yansıyan maliyeti ne kadardır ?

CEVAP 9: 2001 yılında uygulanan fiyat politikası ile üreticilerimizin reel anlamda gelir kaybına uğramamalarına özen gösterilmesi yanında, üreticiler arasında gelir dağılımının ekonomik koşullarda dikkate alınarak daha adil hale getirilmesi amaçlanmıştır.

SORU 10: Kuraklık, ekonomik kriz, kota ve prim sisteminin kaldırılması gibi felaketleri üst üste yaşayan pancar üreticisine hiç değilse ürün bedelini erken ödemeyi düşünüyor musunuz ?

CEVAP 10: 2001 yılı şeker pancarı ürünü için üreticilere ödenecek toplam bedeli 482,6 trilyon TL olup, halen bu miktarın kanuni kesintilerden sonra 240,3 Trilyon TL'si aynı ve nakdi avans şeklinde ödenmiştir. Ayrıca deprem bölgesi üreticilerine 1,4 trilyon TL pancar bedel ödemesi yapılmıştır. 1998, 1999 ve 2000 yıllarında üreticilere ödenen aynı ve nakdi avans toplamı sırasıyla toplam pancar bedelinin % 28'i, % 36'sı ve % 31'i oranında iken 2001 yılında % 50 seviyesine yükseltilmiştir ve bu oran Teşekkülümüzün kuruluşundan beri en yüksek değerdir.

Üreticilerin pancar bedelinin bakiye 221,9 Trilyon TL'sinin, Sözleşmede belirtilen 30 Nisan tarihinden önce ödenebilmesi için gerekli çalışmalar aralıksız sürdürülmektedir.